

KOCA ÇINARIN ÖYKÜSÜ

Ben, koca bir ınardım Erenköy’de. Hoş Sokağın karşısında, 105 numaralı evin önünde. İki de arkadaşıım. Biri sağımda, diğeri solumda. Dallarımız birbirinin kolunda, sevgi yüklü, sarmaş dolaş.

Çocukluğumu hatırlarım. İnce birer dal gibiydik üçümüz. Yeni kök salmıştık. Islak çuvallara sardı köklerimiz. Omzunda taşıdı, yürüdü Beykoz’dan Üsküdar’a Şevket Usta. Sonra, tramvayların sahanlıklarında Erenköy’e.

Duvarın önünde üç koca çukur! Herkes şaşkın, sordular.

-Şevket Usta, bu üç küçük fidana ne gerek koca çukurlar?

-Onlar, benim çocuklarım. Rahat büyüsünler, dedi.

Her sabah, duvarın arkasındaki dükkânımı açar, sonra gelir bizi okşar, anlamadığımız ama güzel bir şarkı söylerdi. Toprağımıza tenekelerle su dökerken tatlı bir fisiltıyla sevgi dolu sözlerini duyardık. İçimizde sıcacık bir heyecan dolaşır, her gün biraz daha büyüdüğümüzü görür, minik dallarımızı sevinçle birbirimize sallar, mutlu olurduk. Önümüzdeki asfalt yolla aramızda yağmur suları aksın diye, yol boyunca yeşil çimen kaplı bir hendek vardı. Yağmur başlayınca buradan akan sular, çok hoşumuza giderdi. Bazen, sırtında bir çuval gübreyle gelirdi Şevket Usta. Toprağımızı çapalar;

-Büyüsün çocuklarım der, başını kaldırır, her gün biraz yükselen boylarımızı gözleriyle ölçerdi.

Beş yıl sonra, yapraklarımız birbirimize değmeye başlamıştı. Şevket Ustanın iki oğlu İhsan ve Yusuf da üç ile beş yaşlarına gelmişlerdi. Onları,. ellerinden tutar, yanımıza getirir, “işte kardeşleriniz” diye, bizi gösterirdi.

Onlar da bize minik kovalarla su getirirlerdi. Çok mutlu olurduk. Bir yandan düşünür, üzülürdük. Biz üç kişi, onlar iki. Birimizin kardeşi yoktu, ama hangimizin? Şevket Usta iki çocuğuna neden üç çınar dikmişti? Yirmi yıl sorduk bu soruyu birbirimize.

1907 yılının 25 şubatıydı. “Bu kış çok bastırdı” diyordu, Erenköylüler. Biz, çoktan sararan yapraklarımızı dökmüş, kış uykusuna çekilmiştik. Her yer bembeyaz bir yorganla örtülmüştü. Etrafımızdaki koca çamların dalları, karların ağırlığını taşıyamayıp, bazen çatırr diye kırılınca korkuyla uyanıyorduk.

O soğuk tipili gecede, evi sabaha kadar doldu taşı Şevket Ustanın. Ahşap evin iki katında da gaz lâmbaları hiç sönmedi. Bacası hep tüttü kızıl dumanla.

Sabah, karların üstünde Şevket Ustanın kırırır kırırır ayak seslerini duyduk.

-Üçüncü kardeşiniz de geldi, dedi bize. İsmi Lâmia Müjgân koydum.

Yirmi yıl sonra, bu sevinç ve gururu paylaşarak birbirimize baktık.

Taze filiz yapraklarımız, bu bahar bir başka yeşermeye başlamıştı. İhsanla Yusuf okula gittiklerinde, Şevket Ustayla hanımı küçük Müjgânı kucaklar, gölgemizde pişirdikleri kahvelerini içerlerdi. Sabah güneşi üstümüze doğar, akşama kadar bırakmazdı bizi. Kayış Dağından çam kokularıyla gelen rüzgâr, yapraklarımızı öper, sonra yerini deniz ve yosun kokularını taşıyan karşı rüzgâra bırakırdı. Rengârenk cıvıl cıvıl kuşlar dallarımıza konar, ötüşür sevişir, üstümüzdeki zararlıları yer, temizler, biz de ağustos sıcağında yeşil yapraklarımızla onları serinletir, korurduk.

Annesi öldüğünde, Müjgân sekiz yaşındaydı. Şevket Usta onu elinden tutar, çimenlere oturur, başını gövdeme yaslar, ağlamak ister, ağlayamazdı. Biz çınarlar

için çok genç sayılan otuz yaşımızda, çevremizde yaşayan insanların tüm acılarını, tatlılarını, onlar kadar hissediyorduk. Onlar bizi çok seviyor, ama dilimizi anlamıyorlardı. Bazen küçük çocuklar, dallarımızdaki minik kuşlara taş atsalar, ufak tefek canımız yansa da aldırımıyorduk. Çünkü, bizim hem yaşımız, hem gövdemiz onlardan çok büyüktü. Hattâ, kocaman alt dalıma salıncak kurup sallandıkları zaman, onların neşeli şarkıları beni çok mutlu ediyordu. Oyunlarına yardımcı olabildiğim için de gurur duyuyordum.

Şevket Usta öldüğünde, tabutunu bizim gölgemizde bir masanın üstüne koydular. Bütün insanlar ona dua ettiler ve sonra başlarını kaldırıp, yaşlı gözlerle bize baktılar. Kırk yaşında koca çınarlardık ama bizi yetiştiren, sevgi ve merhamet dolu babamızı kaybetmiştik. Kimse görmesin diye, toz zerrelere hâlinde bıraktık göz yaşlarımızı tabutunun üstüne.

Lâmîa Müjgân, İsmail Hakkı ile evlendi. O ahşap evde beş çocukları oldu. Bülent, Sermet, Gönül, Suna ve Özcan.. Hepsi bizi çok sevdiler. “Dedemizin çocukları” dediler bize. Bana Müjgân, sağımdaki çınara Yusuf, öbürüne İhsan diyorlardı. Bu benim çok hoşuma gidiyordu. Çünkü, Müjgân tek kız çocuktur. Hem de çok güzel keman ve piyano eğitimi almıştı. Onun ismiyle herkes bana bir başka değer veriyordu.

Günler, mevsimler, yıllar çok mutlu geçiyor, çocuklar büyüyor, onların çocukları oluyor, torunları oluyor ve biz her şeyi onlarla yaşıyor, görebiliyorduk.

İsmail Hakkı öldüğünde, “İnsan için 53 yaş çok erken” diye ağlaşıyorlardı. Bir buçuk yıl sonra 25 yaşındaki oğlu Sermet öldü. En büyük oğlu Bülent, amansız bir hastalığa tutuldu.

Müjgân, onbir sene daha zor geçinebildi, kalan üç çocukla Erenköy’de. 1960 da baba evini bahçesiyle

birlikte sattı. Kızının işine yakın olsun diye, İstanbul tarafına taşındı. Ailemizin son kalanları da bizi bırakıp gitmişlerdi. 73 yıl, Şevket Usta, çocukları ve onların çocuklarıyla süren mutluluğumuzu bir anda kaybetmiştik.

Evin yeni sahipleri oldukça kalabalık bir aileydi. Bir gün bile başlarını kaldırıp, bize bakmıyorlardı. Bize bakmak şöyle dursun, Müjgân ve çocuklarının bahçede bıraktıkları rengârenk güller, bahçe kapısından eve kadar yolun iki kenarını süsleyen mis kokulu beyaz zambaklar ve tüm çiçekler birer birer kurumaya başlamışlardı. Evdeki kocaman çocuklar bazen bizim gövdemizin etrafında toplanıp konuşurlarken, ellerindeki çakı bıçaklarıyla bizi yaralayıp, üstümüze işaretler, harfler kazıyorlardı. Her seferinde canımız yanıyordu. Yaralarımızı kapatabilmek için haftalarca, aylarca uğraşıyorduk. Ama, daha iyileşmeden yenilerini yapıyorlardı. Su bulabilmek için, köklerimizle toprağın en derinlerine iniyorduk.

1965 baharında, ellerinde kazma küreklerle bir sürü insan geldi ve Şevket Ustanın kendi elleriyle yaptığı ahşap evini yıkmaya başladılar. Yeni yeşermeye başlayan, baharın müjdecisi yapraklarımız tozlarla kaplanıyordu. Arada bir yağmur yağmasa, nefes alamıyorduk.

O sevimli ahşap evin yerine, kocaman, betondan bir ev yaptılar. Bu defa yapraklarımızı çimento tozu kapladı. Yapılan apartmanın yüksekliği, bizim boylarımızı aşıyordu. Artık, yaşamamız için en gerekli şey olan güneşi, ancak yarım gün görebiliyorduk. Biz yine de insanlara gölge ve serinliğimizi verebilmek için, tüm gücümüzle yapraklarımızı açıyorduk ama bir çoğu zamansız sararıp, dökülüyordu.

1967 yılı son baharında seksener yaşımızı doldurmanın sevinciyle ve çam kokulu kuzey rüzgârının etkisiyle, dallarımız birbirine dolanmış, sanki dans

ediyorduk. Birden, önümüzde eski bir kamyonet durdu. İçinden iriyarı dört adam indi. Omuzlarında kalın ipler, ikisinin elinde gürültü çıkaran kocaman motorlu testereler vardı. Sağ tarafımdaki İhsan'a uzun bir merdiven dayadılar. Alttaki en kalın dalını kesmeye başladılar.

-Benim sizlere ne zararım var? Üstelik faydam çok, diye bağırıyordu İhsan.

Testerenin homurtusundan kimse duymuyordu ki.. Kolları benimle sarmaş dolaş olan koca dalı tutmak isterken, benim dallarımdan birkaçını kırarak hendeğe yuvarlandı. Sonra, sırası ile öbür dallarını indirdiler yere. En yüksek dalına ip attılar. Gövdesinin ortasından sağlı kesmeye başladılar. Testere ilerledikçe, çektikleri ipin de gücüyle yana doğru yatıyordu İhsan'ın gövdesi. Sonunda dayanamayıp, çatırrr diye korkunç bir sesle yere indi. Gövdenin aşağıda kalan kısmını devirmek daha kolay oldu.

Ben, 80 yıllık ömrümde nice güzel günler görmüş, ne üzüntülere, ne acılara katlanmışım. Bu defa içimde başka bir acıyla, yanma hissettim. Adamlar, aksine çok keyifli bir şekilde terlerini kurulayıp, birer sigara içtiler. Uzun merdiveni Yusuf'un gövdesine dayadılar. Artık, görmek ve bu acıyı yaşamak istemiyordum. Yalnızca gri bulutlarla kaplı, hüznün dolu gökyüzünü görüyordum. Bedeninden yavaş yavaş ayrılan Yusuf'un kolları canhıraş bir sesle bana tutunmak istiyor, sonunda benden birşeyler kopara kopara yere iniyordu.

Atalarım geldi aklıma, Beykoz'dan. Bir gün, ulu çınarlardan biri ötekine sataşıyordu.

-Sen, daha üç yüz yaşındasın. Çocuksun.. Ben, beş yüz elli yaşımıdayım. İnsanların nice mutluluklarını, nice savaşıklarını gördüm, diyordu.

Demek, bizler seksen yaşında delikanlılardık. Yaşamamıza neden izin vermiyordu bu insanlar?

Artık sıranın bana geldiğini çok iyi biliyordum. Merdiveni gövdeme yasladıklarında, tutunacak bir yer ararcasına gökyüzüne bakıyordum. Testere homurtuyla koluma daldığında, İhsan’la Yusuf’un canının ne kadar yandığını anladım. Bağırmayacak ve ağlamayacaktım. Biz, Şevket Usta’nın çocuklarıydık. Mağrurduk, onurluyduk Şevket Usta gibi.. O da yıkılmamış mıydı? O da ölmemiş miydi? O, biricik kızı Müjgân’dan, torunlarını bile görememişti. Ama biz, görmüştük. Şanslıydık demek. Bizi yeşertip büyüten insandan daha uzun bir hayat sürmüştük. İnsan oğlunun elinden gelen bu zamansız ve kötü ölüm, beni korkutamazdı.

Gövdemin bir çığ gibi dönerek boşluğa yuvarlandığı an, çığlık sesleriyle sağa sola kaçan adamlardan biri altımda kalmıştı. Gözleri dışarı uğramış, büyük bir acıyla inliyordu. Öteki adamlar, telaş ve korkuyla yanına geldiler. Ellere aldıkları koca dal parçaları ve iplerle, beni kaldırmak için epey uğraştılar. Adamı, kocaman ve ağır gövdemin altından çekerek çıkardıkları zaman, başı yana düşmüş, ağzından kan akıyordu.

-Öldü, yazık... Koca çınarı kestik, Allah razı gelmedi deyip, üstünü örttüler.

O gece, her yerim acıyarak ve titreyerek yerde kaldım. Ertesi gün, bir kamyon ve yeni adamlar geldiler. Bütün dalları ve gövdeleri kamyonla yüklediler. İçlerinden temiz giyimli olanı “bunu bana bırakın” diye, benim gövdemin en kalın yerini gösterdi. Kamyon yola çıktı. İhsan ve Yusuf parçalanmış dalları ve gövdeleriyle, bilinmeyene doğru gözden kayboldular.

Birkaç saat sonra gelen kamyonete beni bindirdiler. İçerisi müzik âletleri dolu bir dükkânın arka tarafında, karanlık bir yere yatırdılar. İçerden bazen makine, bazen müzik âletlerinin seslerini duyarak, burada beş yıl kaldım.

Birgün beni yerimden alıp, atölyedeki koca makinede dilim dilim biçtiler. Sonra o dilimlerden birini çok beğendiğini söyleyen usta, yapmakta olduğu bir kanun sazı için bana şekil verdi. Acılarla geçen yıllardan sonra, bu beni biraz mutlu etmişti. Yeşil yapraklarım, dallarım olmasa da beni kucaklarında taşıyacak, sesimi dinleyecek insanlar olacaktı.

Burada evvelce yapılmış birkaç kanun daha vardı. Gelen müzisyen hepsini ayrı ayrı çaldı. En son beni denedi ve çok beğendi. Hayatım boyunca insanlara söyleyemediğim her şeyi, şimdi sesimle duyurabiliyordum. Sahibim, çok güzel kanun çalan, tanınmış bir müzisyendi. Beni kucağında seviyor, okşuyor, ben de onun istediği en güzel melodileri seslendiriyordum.

Onunla bir daha ayrılmadık. Birlikteliğimiz kırk yıla yaklaştı.

BEN, KOCA BİR ÇINARDIM ERENKÖY'DE..

Şimdi, küçük bir parçamla da olsa, sahibime ve insanlara sesimi duyurabildiğim için, çok mutluyum..

2001

Tanbûri, ÖZCAN KORKUT